

суперечності. Приділяється увага шляхам їх подолання з метою формування і реалізації ефективного механізму природокористування та національної стратегії сталого розвитку.

Ключові слова: сталий розвиток, екологізація, економіка, освіта, культура, екологічна свідомість, національні інтереси.

Аннотація

В статье рассмотрены основные сферы общественной жизнедеятельности, в которых формируются основы перехода к устойчивому развитию в условиях современной Украины, а также связанные с ними проблемы и противоречия. Уделяется внимание путям их решения с целью формирования и реализации эффективного механизма природопользования и национальной стратегии устойчивого развития.

Ключевые слова: устойчивое развитие, экологизация, экономика, образование, культура, экологическое сознание, национальные интересы.

Annotation

In article the basic spheres of public ability to live in which transition bases to a sustainable development in the conditions of modern Ukraine, and also the problems connected with them and contradictions are formed are considered. The attention is paid to ways of their decision for the purpose of realisation of the effective mechanism of wildlife management and national strategy of a sustainable development.

Key words: sustainable development, ecologization, economy, education, culture, ecological consciousness, national interests.

УДК 336.581:330.322.5

Жадан М.І.,
к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту,
Пахомова І.Г.,
к.е.н., доцент кафедри фінансів та кредиту,
Запорізький національний технічний університет

УДОСКОНАЛЕННЯ МОНЕТАРНИХ ВАЖЕЛІВ СТИМУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Одним з ключових чинників економічного розвитку економіки загалом є інвестиційна діяльність. За допомогою ефективного вкладення капіталу реалізуються можливості потенційного росту і примноження інвестованих коштів. Однак все ще не набуто достатнього науково-практичного досвіду ведення ефективної інвестиційної діяльності та не здійснюється послідовна державна політика реструктуризації економіки. Тому дослідження монетарних важелів стимулювання інвестиційних процесів є досить актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми активізації інвестиційного процесу сьогодні притримується багато уваги як в плані розвитку національних економік, так і в науці. Зокрема, серед іноземних науковців найбільш відомими є: Беренс В., Бестманн У., Брігхем Е., Брук Н., Гитман Л. Дж., Елтон Е., Маркович Х. М., Рейлі К., Шарп У. та інші, однак їхні праці не завжди придатні для застосування такими країнами з перехідною економікою, як Україна, без певної адаптації та врахування національних особливостей.

Серед вітчизняних та російських учених значна увага інвестиційним процесам у межах макроекономічних проблем притримується в наукових працях Балабанова І. Г., Бланка І. А., Василика О. Д., Губського Б. В., Лукінова І. І., Мочерного С. В., Николенко Ю. В., Семиноженка В. П., Симчука Н. С. та інших. Однак слід зазначити, що багатоплановий розгляд цієї складної економічної проблеми все ще остаточно не завершений і потребує додаткових досліджень.

Постановка завдання. У зв'язку з особливою важливістю інноваційної структурної перебудови вітчизняної економіки на шляху України до Євросоюзу, особливої актуальності набуває вирішення проблеми активізації інвестиційного процесу як найважливішого інструмента та рушія інноваційного процесу й структурної перебудови економіки до якісно нового рівня конкурентоспроможності. Тому у статті вважаємо за необхідне дослідити монетарні важелі, що здатні впливати на інвестиційні процеси та виробити механізми їх стимулювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Грошово-кредитна політика в Україні має бути націлена на успішне розв'язання проблем економіки через зростання ефективності діяльності банківської системи та грошового обігу [4].

Протягом періоду 2006-2011 рр. відбувалося постійне збільшення грошової бази. Однак змінювались темпи зростання. Динаміка грошової бази значно впливає на грошову масу в обігу. При зростанні величини грошової бази центрального банку відбувається збільшення грошової пропозиції в країні, і навпаки. У 2011 році порівняно з 2010 роком грошова база зросла на 6,29% (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка грошової бази в Україні за період 2006-2011 рр.

Рік	Грошова база, млн. грн.	Ланцюговий темп приросту, %
2006	97 200	17,93
2007	141 900	45,99
2008	186 700	31,57
2009	195 000	4,45
2010	225 700	15,74
2011	239 900	6,29

Мультиплікативний ефект розширення грошової пропозиції банківською системою забезпечувався за рахунок більш швидкого приросту депозитної складової грошової маси порівняно з готівковою [7].

Динаміка рівня монетизації протягом 2006-2011рр. свідчить про достатність забезпечення грошовими коштами економіки (рис. 1).

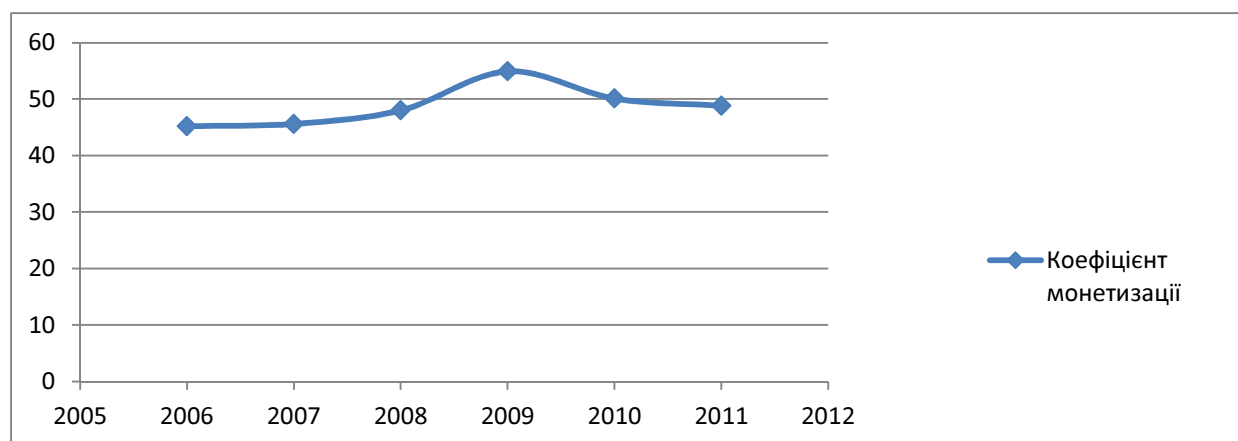

Рис. 1. Динаміка рівня монетизації протягом 2006-2011 рр. [3]

Приріст грошової маси відбувся за рахунок активізації механізму мультиплікації коштів, що свідчить про збільшення потенціалу банківської системи в підтримці процесів економічного розвитку країни. Значення грошового мультиплікатора за станом на 01.01.2012р. збільшилося до 2,8 [8].

Проведений аналіз обсягів грошового агрегату М1 (рис. 2) показує, що механізм грошово-кредитного регулювання є потужним інструментом стратегічного управління масою грошей в обороті, який використовує НБУ.

Зниження облікової ставки (табл. 2) також відображає підвищення стабільності в банківській системі і психологічно підвищить інвестиційну привабливість [6].

Дослідження монетарних важелів стимулювання інвестиційних процесів в Україні продемонстрували, що активізація інвестиційних процесів полягає в спроможності НБУ:

1) формувати сприятливі макроекономічні умови в частині забезпечення достатнього обсягу грошової маси в обігу та прийнятної вартості фінансових ресурсів, стабільного валютного курсу і стало низьких темпів інфляції, що розширює горизонти інвестиційного планування;

2) цілеспрямовано розвивати мережу спеціалізованих банків і банків розвитку. Обмежені можливості банківської системи фінансувати інвестиційні процеси пов'язані із такими проблемами:

- суперечливість поточних цілей монетарної політики, коли завдання гальмування інфляційних процесів домінує над необхідністю стимулювати інвестиції шляхом зниження процентних ставок;
- нерозвиненість інституційної структури фінансової системи;
- нестача внутрішніх довгих і дешевих ресурсів, що веде до посилення залежності банківської системи від зовнішніх ринків капіталу;

- зависокі ризики та недосконалість інструментів їх страхування, що підтримує високі процентні ставки і знижує мотивацію банків кредитувати інвестиційні проекти;
- темпи інфляції, що знижують привабливість довгострокових інвестицій.

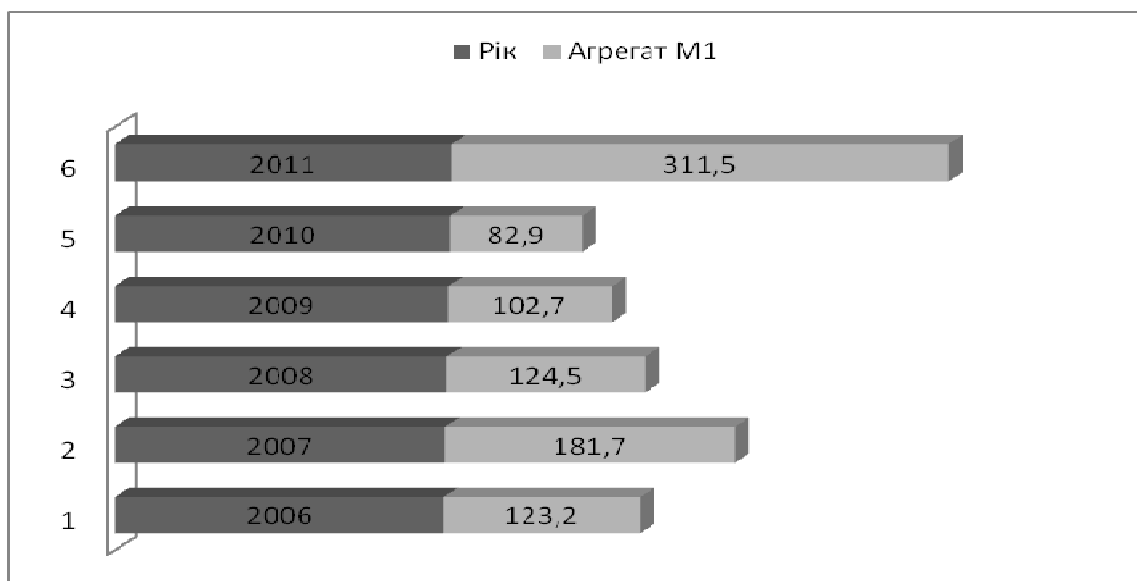

Рис. 2. Обсяг грошового агрегату М1 на кінець року, млрд. грн. [2]

Таблиця 2

Відсоткові ставки рефінансування за період 2005-2011 рр., %

Період	Облікова ставка НБУ на кінець періоду	Середньозважена ставка за всіма інструментами
2005	9,5	14,7
2006	8,5	11,5
2007	8,0	10,1
2008	12,0	15,3
2009	10,25	16,7
2010	7,75	11,6
2011	7,75	12,4

Капітальні інвестиції в країні характеризуються певною динамікою (табл. 3). Його обсяг зростав у до кризовий період (272074 млн. грн. у 2008 році), спадом у 2009-2010 роках до 192878 млн. грн. і 189061 млн. грн. відповідно та різким зростанням у 2011 році – до 259932 млн. грн.

Таблиця 3

Структура капітальних інвестицій, млн. грн. (фактичні ціни) [8]

Показник	Рік				
	2007	2008	2009	2010	2011
Усього	222679	272074	192878	189061	259932
Інвестиції у матеріальні активи ¹	-	-	186985	182076	250501
Інвестиції у нематеріальні активи	6389	6367	5893	6985	9431

Протилежну динаміку можна побачити щодо запозичень уряду (рис. 3).

В останні роки йде тенденція до збільшення запозичень за рахунок зовнішніх запозичень, що негативно впливає на зовнішній борг України [1].

Наявність сектору прямого фінансування загострює конкурентну боротьбу між фінансовими посередниками на грошовому ринку, примушує їх знижувати ціни та розширювати асортимент своїх послуг для суб'єктів цього ринку.

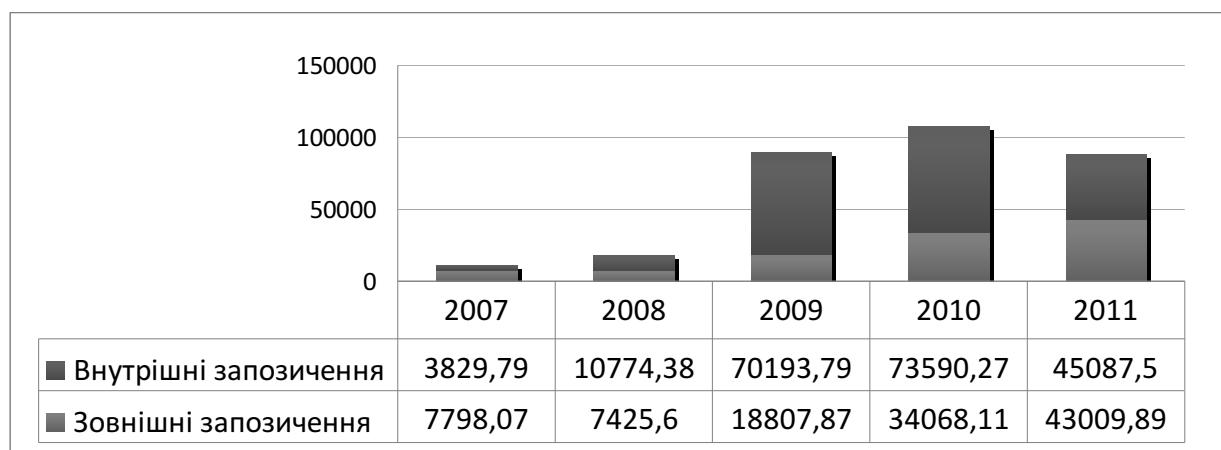

Рис. 3. Запозичення уряду України 2007-2011, млн. грн. [5]

Для формування сприятливих умов для перебігу інвестиційних процесів монетарна політика має спрямовуватися на:

- підвищення рівня монетизації та насиченості економіки кредитами, адекватно до грошового попиту з боку реального сектора економіки;
- удосконалення механізму грошової пропозиції в напрямі активізації каналу рефінансування комерційних банків та підвищення чутливості грошово-кредитного ринку до змін облікової ставки НБУ;
- цілеспрямоване зниження процентних ставок за кредитами та формування механізмів пільгового кредитування інвестиційних проектів;
- забезпечення стало низьких темпів інфляції шляхом комплексного і системного застосування інструментів грошово-кредитної, податкової, конкурентної, структурної політик, недопущення монетизації дефіциту бюджету, профіциту платіжного балансу;
- удосконалення курсової політики в напрямі підвищення гнучкості обмінного курсу гривні, що розширює можливості НБУ контролювати розрив між динамікою номінального та реального курсу гривні;
- удосконалення регулювання міжнародних потоків капіталу в частині стримування припливу «гарячих» грошей, шляхом запровадження підвищених вимог обов'язкового резервування, оподаткування коштів, що виводяться у короткі терміни [8];
- посилення контролю за борговою політикою окремих державних фінансових і нефінансових корпорацій;
- постійний моніторинг ризиків;
- розвиток схем пріоритетного фінансування інвестиційних проектів за участю НБУ (приватно-державне партнерство), іпотечного кредитування, мікрокредитування.

Висновки з проведеного дослідження. Підсумовуючи, можна дійти висновку, що вітчизняний грошово-кредитний механізм потребує кардинальних внутрішніх змін і формування принципово нових взаємовідносин банківської системи з державою та іншими суб'єктами господарювання з урахуванням проаналізованих проблем та недоліків, що сприятиме активації інвестиційного процесу в Україні. Для цього НБУ конче необхідний збалансований перехід до політики «дешевих грошей». У подальших працях будуть розроблені формалізовані підходи до розрахунку збалансованої процентної ставки на кредит, яка б не порушувала рівноваги товарного і грошового обороту і сприяла б активації інвестиційного процесу.

Бібліографічний список

1. Бездітко Ю. М. Валютне регулювання: навч. посіб. / Ю. М. Бездітко, О. О. Мануйленко, Г. А. Стасюк. – Херсон : Олді-плюс, 2009. – 272 с.
2. Береславська О. Стабільність гривні: об'єктивна реальність чи вимушена необхідність? / О. Береславська // Вісник НБУ. – 2012. – №3. – С. 6-113.
3. Бодрова Н. Е. Сучасні проблеми формування валютної політики [монографія] / Н. Е. Бодрова. – Х. : ТОВ «Компанія СМІТ», 2011. – 166 с.
4. Витяг з Постанови Правління Національного банку України «Про регулювання грошово-кредитного ринку» № 320 від 07.07.2010 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.research.ligazakon.ua>
5. Державне регулювання валютної системи в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.vuzlib.net/birz_d/9-3.htm.
6. Зниження облікової ставки опосередковано вплине на здешевлення кредитних ресурсів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : news.finance.ua

7. Монетарний огляд [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.bank.gov.ua

8. Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/880/>

Анотація

Розглядаються проблеми активізації інвестиційних процесів в Україні через грошову базу, облікову ставку. Аналізуються резерви оптимізації та рекомендовані пропозиції щодо регулювання грошово-кредитної політики НБУ на курс політики «дешевих грошей».

Ключові слова: *інвестиційний процес, монетарні важелі інвестиційного процесу, облікова ставка НБУ, річний темп інфляції.*

Аннотация

Рассматриваются проблемы активизации инвестиционных процессов в Украине через денежную базу, учетную ставку. Анализируются резервы оптимизации и рекомендуются предложения по регулированию денежно-кредитной политики НБУ на курс политики «дешевых денег».

Ключевые слова: *инвестиционный процесс, монетарные рычаги инвестиционного процесса, учетная ставка НБУ, годовой темп инфляции.*

Annotation

The article discusses the problem of inhibition of the investment processes in Ukraine. Among a number of factors impact on investment activity investigates such factors as interest rate on loans is analyzed to reduce reserves and recommended proposals for the regulation of the monetary policy of the NBU exchange rate policy of «cheap money».

Key words: *investment process, influence the activity of the investment process, the rate of compulsory reserve the NBU discount rate, the annual inflation rate.*

УДК 331.5.024.5

**Гайдаш О.С.,
аспірант кафедри управління персоналом і економіки праці,
Донецький національний університет**

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ ЯК ФАКТОР СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ

Постановка проблеми. Забезпечення сталого соціально-економічного розвитку України пов'язане з вирішенням низки важливих питань, серед яких: розбудова сучасної соціально-орієнтованої економіки, відродження вітчизняного виробництва, забезпечення соціальної захищеності населення. Одне із центральних місць у вирішенні вказаних проблем займає оптимізація функціонування ринку праці. Ринок робочої сили є важливою ланкою економічної системи країни і, відповідно, відображає більшість політичних і соціально-економічних процесів, що відбуваються в державі, та фокусує в собі найгостріші проблеми: посилення структурних диспропорцій зайнятості, підвищення рівня безробіття, неконтрольований відтік робочої сили, зміни в якості робочої сили і мотивації праці, зниження якості життя населення тощо. Зазначені процеси призводять до поглиблення кризових явищ, а їх вирішення створює передумови для сталого соціального і економічного зростання. Державне регулювання ринку праці у цьому контексті набуває визначального значення, що й обумовлює актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичну та методологічну основу дослідження склали праці вчених-економістів, серед яких: А. Сміт, К. Маркс, Дж. Кейнс, В. Василенко, О. Грішнова, Д. Богиня, Е. Лібанова, Н. Борецька, Ю. Макогон, О. Малиновська, В. Любецький, А. Мокій тощо. Однак, поряд з цим питання регулювання ринку праці в контексті сталого розвитку досліджено недостатньо та потребує наукових розвідок у цьому напрямі.

Постановка завдання. Мета статті – аналіз стану ринку праці України та розробка пропозицій щодо удосконалення державного механізму регулювання ринку праці в напрямі сприяння сталому розвитку національної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Державне регулювання ринку праці – система правових та організаційно-економічних заходів держави, спрямованих на створення відповідних умов для забезпечення максимально можливої рівноваги між попитом і пропозицією робочої сили; оптимальної